

Ülevaade metsanduse arengukava aastani 2030 arengustsenaariumite koostamise põhimõtetest, ülesehitusest ja metoodikast

1. Peamised põhimõtted stsenaariumite koostamisel

Arengustsenaariumite kirjutamises osalejad (teadlased)

- esindavad eri valdkondi, vaateid ja huvisid,
- on kaasatud ja soovivad ise protsessis kaasa rääkida,
- vastutavad seisukohtade eest.

Arengustsenaariumite kirjutamisprotsessiga seotud ootused

- on juhitud ja realistlikud,
- võtavad arvesse, et tulevik ei pruugi sarnaneda minevikuga ja mõningane määramatus on asjakohane.

Arengustsenaariumite arvu valimine

- kuldreegel on 2-4 stsenaariumi,
- oluline on hoiduda äärmustest („hea“, „halb“ ja „keskmine“ stsenaarium), sest arengustsenaariumite eesmärk on pakkuda välja samaväärsed eriilmelised stsenaariumid, mis võimaldavad tajuda tuleviku erinevaid arengusuundi.

Arengustsenaariumite kirjutamise protsess

- on määratletud selge tööplaaniga, kus on välja toodud protsessi konkreetsed eesmärgid ja tulemid koos asjakohaste tähtaegade, ülesannete ja osapooltega,
- keskendub arengut käivitavatele teguritele,
- toob võimalusel välja kvantitatiivsed näitajad, mis toetavad kvalitatiivset kirjeldust.

2. Töökava

3. Olulised tegevused ja lähenemine

Tegevused

- süstematiseerime ettepanekud metsandust mõjutavate makrotasandi kategooriate lõikes: kultuur, rahvastik, majandus, keskkond, valitsemine, tehnoloogia;
- varustame ettepanekud täiendavate märksõnadega, mis tulenevad ettepanekute sisust (nö faktorid);
- viime läbi teadlastega koostöös töötoa (aluseks on Robert Jungki „tuleviku töötoa“ meetod, mis koosneb sissejuhatuse, kriitika, fantaasia ja koondvaate etappidest) - määratleme ühiselt stsenaariumite teljed ja valib välja neli arengustsenaariumite suunda, mida toetavad süsteemselt grupeeritud ettepanekud ja teemagrupid (NB! Makrotasandi nimetatud kategooriaid ei käsitleta suundadena – need on oodatavalt iga stsenaariumi komponendid, mille sisu eristub);
- kirjutame teadlastega koostöös kvalitatiivsed stsenaariumid – jooksev kommunikatsioon teadlastega juulis ja augustis (vaata ka töökava).

Lähenemine

Telgede ja suundade valiku aluseks on:

- a) arengukava eesmärk;
- b) kaardistatud probleemid;
- c) lahendusettepanekud;
- d) muutuste käivitajad – peamised mõjufaktorid;
- e) teadaolevad tuleviku trendid (globaalsed, regionaalsed, kohalikud).

Lisaks arvestatakse koostöös teadlastega olemasolevate teaduslike aluste, lähtekohtade ja teaduskirjandusega (teadlaste panus protsessi).

Teljed ja suunad varustatakse peamiste tunnustega, käivitavate teguritega, peamiste tekkepõhjustega, peamiste osalistega realiseerumiseks, fookussektoritega, võimaluste ja ohtudega.

Eesmärk on jätta sõelale neli võimalikku arengustsenaariumite suunda, mis on üksteisest piisavalt eristuvad ja kõlavad otsustajate (poliitikakujundajate) jaoks loogiliste, usutavate ning teostatavatena. Iga arengustsenaarium esitab usutava nägemuse arengutest, mis toimuvad selles stsenaariumis rahvastiku, ühiskonna, majanduse, tehnoloogia ja keskkonnaga. See tähendab, et iga stsenaarium koosneb sarnastest struktuursetest komponentidest – võimaldab stsenaariume lihtsamini võrrelda.

Viis kriteeriumit aitavad sobivaimad arengustsenaariumid välja valida:

- Usutavus – kas seda stsenaariumi on võimalik ellu viia?
- Eristuvus – kas iga stsenaarium erineb teistest olulisel määral?
- Järjepidevus – kas sisu on loogiline ja sisemiste vastuoludeta?
- Kasutatavus otsuste tegemisel – kas sisu on piisavalt täpne, et selle pinnalt poliitilisi otsuseid teha?
- Väljakutset pakkuv – kas stsenaarium esitab väljakutseid ja innustab muutusi ellu viima?